

»14. sept.« og sosiallógávan

Við tað, at tjóðveldisblaðið »14. sept.« herfyri skrivaði so vanviðandi um fólkíð her í Suðuroynni og nærmast gjørdi gjøldur úr, at meginparturin av Suðringum livdu av sosialum veitingum, og sjálvandi skuldi javnaðarflokkurin hava skuldina í hesum, tí fari eg hervið at gera viðmerkingar til hesar ódramligu og skilaleysu pástandir.

Tað verður so mangan fært fram bæði í talu og skrivt, at næstan allar útlutningar Føroya lands stavar frá fiski- og fiskauðráttum, og tað er eyðsæð, tí fiskiskapur er høvuðsvinnan og álitið hjá Føroyingum, ja av honum avhøngur tilvera okkara, sum á hesum oyggjum búgva, og millum teirra, sum á hvørjum ári manna fiskifórni, bæði á fjar-

um og heimligum leiðum, telst stórt tal av Suðuroyingum, sum eftir nógv baks og strev eru við til at flyta mangan dýran farm til lands, og tí er tað hugstoytt at siggja, hvussu litið »14. sept.« virðir fiskimenninar í Suðuroynni og strevna arbeiði teirra.

Viðvíkjandi sosiallógávu er tað at siga, at eg skal geva blaðnum rætt í, at tað er av javnaðarflokksins ávum, at vit hava sosiallógávu so góða, sum hon er, so at einkjum og fadírleysum kann veitast stuðul, og at tey, sum hava mist forsyrgjaran ikki torva at liva av náði og miskunnheit, so sum skili mangan var í gomlum dögum, ella tað er ein forsyrgjari, sum vegna heilsu- brek er ikki forur fyri at bjarga sær og sínum til livsins

uppihald, so er tað gleðiliga hent við galdandi sosiallógávu, at hesin hevur rætt til peningaligan stuðul frá tí almenna, so at hann og familjan ikki líða hungur og hall. Eisini kunnu vit nevna fólkapensiónina, sum øll hava rætt til frá 67 ára aldri, og um serligar grundir tala fyri tí, so frá 60 ára aldri, harvið kunnu arbeiðs- og fiskimenn, sum stóran part av ævi síni hava

knógvað undir tungum byrðum um fyrri litla og onga løn, nú liva soleiðis, at teir ikki treingja nakran.

Ei er tað lógi um fólk her í Suðuroy spyrja um sosiallógávan ikki er eins fyrri øll, ella hon bert er galdandi fyrri tann partin av Føroya fólki, sum býr norðan fyri Suðuroyarfjørð; men tibetur umfatir okkara sosiallógáva alt Føroya fólk, og eg haldi øll rætt-hugsandi við mær, at fiskimenn í Suðuroy hava uppi-borið at fáa fólkapensión, tá teir eru 67 ár eins væl og fiskimenn aðrastaðni.

Hesir sum frá 14 ára aldri hava mangan ringan farið um Atlantshavið, og manst tunst takíð hava teir tikið bæði við Íslands og Grønlands strendur; har hava hesir millum brota-sjógvar og ísfjöll í kavaroki og stormi við livinum í váða barst fyrri Føroya fólk og land, men so litið virðir mál-gagn tjóðveldisflokksins hesar Føroya synir, at lønin teir fáa er háð og spott.

Ella tað er ein einkja her í Suðuroy sum misti mannin, eigur hon ikki rætt til einkju-pensión eins og aðrar?

Ella tað er ein arbeiðsmaður her í oynni, sum vegna sjúku ella óhapp misti arbeiðsfori, hvi skal hann ikki fáa invali-dupensión eins væl og aðrir?

Tað er lætt at skilja, at teir, ið stjórna 14. Sept. hava iðt av, at Suðringar á hesum oki eru líkastilladr við hin partin av Føroya fólki, og við skriv-ing síni hevur blaðið avdukað, hvussu litið teir virða teir sam-felagsborgarar, sum av ymsum orsakum ikki eru forir fyrri at vinna til livsins uppihald, og

so kann ein og hvør meta um, hvussu okkara sosiallógáva hevði verið, um hesir høvdu havt avgerandi orðið um hendu spurning.

Tað hevur altíð verið og verður altíð eitt av aðalmál- um javnaðarflokksins at stríðast fyrri sosialum tryggleika og javnrættindum fyrri øllum í samfelagnum uttan mun til hvar tey búgva, og tað skal aldrin eydnast »14. sept.« og tess skútlissveinum at gera mannámun í hesum viður-skiftum.

Porkeri, 4. september 1971.

Hilmar Bech.

Vit hava altíð á goymslu
alt tilfar til

blikksmið
sanitet
hitaverk
ventilatióin

Tlf. 1 1072 - Tórshavn

Verður sent
um alt
landið

Ein 100 ára føðingardagur

Formaðurin í danska javnaðarflokkinum skrivar her um politikkin hjá flokkinum farnu 100 árini

Nær socialdemokrater taler saman om deres parti, bruger de aldrig det fine ord: »Socialdemokratiet«. De siger simpelthen: »partiet«. Der kan nemlig kun være tale om et. Anderledes ved højtidelige lejligheder, hvor vi ikke alene siger »Socialdemokratiet«, men »Det danske Socialdemokratiet«. Tidligere anvendtes betegnelsen arbejderbevægelsen eller »den samlede danske arbejderbevægelse« synonymt med Socialdemokratiet. Det sker i mindre udstrækning nu. Årsagen er, at funktionæren hører Socialdemokratiet til på lige fod med arbejderne og måske også, at udviklingen har tvunget os til at erkende, at der findes et arbejderparti til, nemlig SF. VS kan derimod ikke regnes for et arbejderparti. Kommunisterne savner repræsentation i folketinget,

selv om de uægtelig fortsat gør sig aktivt gældende i fagbevægelsen.

Nær socialdemokrater med medlemskort og valgte tillidsposter i foreningerne taler sammen om partiet, er det med kærlighed. Ofte også med stolthed. Men altid med kritik. Kravene til den demokratiske socialistiske bevægelse er så høje, at den parlamentariske virkelighed aldrig kan følge med. Dette føres over på en kritisk holdning til de personer, der er valgt til de ledende tillidsposter. På alle møder, fra kongres og årsmøde til de lokale medlemsmøder og generalforsamlinger, må der svares på kritik. Fra min tidligste ungdom husker jeg, at denne kritik kunne få en hård form, og at det, også i sproget, undertiden var grænset, der kom frem. I dag vil den kritiserende taler i egen interesse

legge vægt på et sagligt indhold og en parlamentarisk tone. Men kritikken kan være hård nok endda. Et tandløst jubel- og halleluja-møde som Venstres landsmøde i juni med sentimental, tårevædet, næsten gradkvalt, hyldest til formanden ville aldrig forekomme i Socialdemokratiet.

Engang socialdemokrat - altid socialdemokrat

I gamle dage sagde man: én gang socialdemokrat — altid socialdemokrat. Sloganet passede nu ikke helt. Der var faktisk folk, der gik fra os. Men det var en svær afgørelse for den pågældende at tage, og det betød sjældent, at den pågældende tilsluttede sig et andet parti. I dag sidder både medlemmer og stemmer losere. Men troskab og loyalitet over for partiet er stadig en holdning, der har tag i meget store dele af Socialdemokratiets

Sproget i arbejderbevægelsen

Det parti har vore borgerlige modstandere altid næret et lønligt håb om at kunne tilføje et varigt nederlag. I ty-

verne var håbet ikke ret stort. Man vidste, at Socialdemokratiet i Danmark var kommet for at blive og for at vokse, ja, for at blive regeringsparti. I trediveerne skabte nazismens sejr i Tyskland et ikke alt for frømt håb om »noget lignende« i Danmark. Især kredse inden for de konservative ventede på at gribe den »eventyrlige chance« ved at blive kærner i en antimarksiske bevægelse i Danmark. Disse reaktionære og ufolkelige strømninger brød sammen den 9. april 1940.

Men valget i 1945 skabte nye forhåbninger. Socialdemokratiet tabte 18 mandater til kommunisterne og måtte overlade Knud Kristensen regeringsdannelsen. Ville en fortsat og voksende splittelse af denne art varigt have overladt regeringsledelsen til de borgerlige. Svaret er formentlig ja. I Frankrig har en dybtgående splittelse og en stærk vækst i kommunismen, der som parti hidtil har stillet sig uden for ethvert ansvarshavende arbejdsmonster, lagt grunden til det mangearge gaullistiske regeringsmonopol. Var noget lignende muligt i Danmark? Det viste sig, at det var det ikke. I en sejr kamp fra valg til valg blev kommunisterne gradvis drevet

tilbage, og det var resultatet af et bevidst socialdemokratisk oplysningsarbejde. At det blev understøttet af et i den danske befolkning voksende kendskab til stalinismens metoder i Sovjetunionen, af Ungarn-opstanden i 1956 og af andre østeuropæiske opstande, der alle blev kvalt med hårde og blodige militær- og politimetoder, kan der ikke være tvivl om. Dødstødet til DKP's repræsentation i folketinget blev givet af Aksel Larsen ved dannelsen af SF i 1959. Forsøget med en genvej til folketinget for kommunisterne med Hanne Reintofts seneste partiskifte til DKP vil vise sig at være en episode.

Siden sidste folketingsvalg har militærbesættelsen af Tjekkoslovakiet, for at fjerne den »farlige« bevægelse bag Dubcek, og beskyddningen af de demonstrerende husmødre og arbejdere i Polens skibsværftsbyer, erindret Vestens folk om, at kommunismen, trods alle forandringer, er uændret i sine metoder til bekæmpelse af folkestyre og demokrati. Heller ikke i 1970-erne vil kommunismen kunne tiltrække sig positiv interesse i de nordiske demokratier, og det sovjetiske kommunistpartis forhåbninger om engang at komme i et samarbidsforhold til de nordiske landes arbejderbevægelser, kan ikke vinde skygge af realitet, for der er sket en afgørende ændring af sovjetisk tankegang og metode indfer.

Valgene i Danmark i 1966 og 1968 bragte Socialdemokratiet skuffelser. Mandatet, et